

กลวิธีการแปลคำจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในหนังสือรวม บทร้อยกรองอิสระเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี”

ผณิตา ชื่นมณุษย์* และ กมลรัตน์ ศรีหารักษ์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

Thai-English Translation Strategies at Word Level in a Collection of Free Verse Poems *No Women in Poetry*

Panida Chuenmanuse* and Kamonrat Sriharuksa

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 20 June 2023

Revised 10 August 2023

Accepted 22 August 2023

คำสำคัญ

การแปลไทยเป็นอังกฤษ

การแปลกลอนแปล

การแปลกลอนอิสระ

การแปลคำ

* Corresponding author

E-mail address:

pcpanida@tu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาวิธีการแปลคำประเภทต่าง ๆ จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษที่พบในหนังสือรวมบทร้อยกรองอิสระคัดสรรเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” โดยชะการ์ียยา อมตยา (2553) บรรณาธิการโดย ชอมราตซีเอนตะ และแปลโดย ปรียาภรณ์ เจริญบุตร และ สุนิดา สุพันธ์มาตย์ ผู้วิจัยวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำ โดยใช้วิธีการแบ่งประเภทของคำตามหลักของชานาญ รอดเหตุภัย (2523) ซึ่งแบ่งคำออกเป็น 20 ประเภท โดยพบว่าบทร้อยกรองดังกล่าวมีการใช้คำ 13 ประเภท ผู้วิจัยได้เลือกคำ 10 ประเภท (รวม 219 คำ) เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ และพบว่า มีการใช้วิธีการแปลคำโดยใช้คำภาษาอังกฤษที่มีความหมายเหมือนหรือเทียบเคียง (equivalence) ทั้งหมด 169 คำ และมีคำที่ไม่มี ความหมายเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ (non-equivalence) จำนวน 50 คำ ที่แปลโดยใช้กลวิธีการแก้ปัญหาคำที่เสนอโดยเบเคอร์ (Baker, 2011) 6 วิธี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ 1) การแปลโดยการละ 2) การแปลโดยใช้คำยืมหรือคำยืมประกอบคำอธิบาย 3) การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน 4) การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า 5) การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่ไม่มี ความเกี่ยวข้องกัน และ 6) การแปลโดยใช้คำที่เป็นกลางหรือสื่ออารมณ์น้อยกว่า นอกจากนี้ ยังพบลักษณะการแปลคำประเภทอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ การแปลคำที่เป็นชื่อเฉพาะ และการแปลคำที่มีข้อจำกัดด้านรูปแบบการสะกดคำในภาษาไทย

Keywords:

Thai-English translation,
blank-verse translation,
free-verse translation,
word-level translation

Abstract

This research article focuses on translation strategies used for translating at a word level from Thai into English following the 20 word types introduced by Chamnan Rodhetbhai (1980) in a collection of free verse poems entitled *No Women in Poetry* by Zakariya Amataya (2010), edited by Tom Radzienda and translated by Preeyaporn Charoenbutra and Sunida Supantamart. Thirteen word types were found and 10 were chosen with a total of 219 words selected for analysis. 169 words were translated using literal translation strategies. When equivalent words in English are not available due to cultural gaps (50 words), six translation strategies for non-equivalence introduced by Baker (2011) were employed. The six translation strategies found in descending order include: 1) omission, 2) using a loan word or a loan word plus explanation, 3) paraphrasing using a related word, 4) using a more general word, 5) paraphrasing using unrelated words, and 6) using a more neutral/less expressive word. Additionally, two other interesting translation strategies were observed including translation of proper names and translation of words with unusual spellings.

1. บทนำ

“ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” เป็นหนังสือรวมกวีนิพนธ์คัดสรรของชะการ์รี่ยา อมตยา ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ปี 2553 ผู้ประพันธ์ได้ถ่ายทอดแนวความคิดเรื่องสันติภาพและการดำเนินชีวิตในห้วงเวลาของความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองผ่านทางบทกวีประเภทบทร้อยกรองอิสระหรือบทประพันธ์ที่ไม่มีฉันทลักษณ์ เป็นงานวรรณศิลป์เชิงปรัชญาที่ลึกซึ้งและทรงพลัง ชวนให้ตีความและขบคิด อาจกล่าวได้ว่าเป็นกวีนิพนธ์ที่ทรงคุณค่าเล่มหนึ่งของวงวรรณศิลป์ไทย

ผู้วิจัยพบว่าบทกวีในหนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” มีความโดดเด่นในการเลือกใช้คำที่ซ่อนสารถนาร้อยเรียงเพื่อทำให้เกิดจินตภาพ (poetic image) และสื่อความคิดไปยังผู้อ่านให้ได้เชื่อมโยงและตีความ อันเป็นลักษณะที่สำคัญมากประการหนึ่งของกวีนิพนธ์ (นิตยา แก้วคัลณา, 2556, น. 51) ผู้ประพันธ์ยังเลือกใช้คำที่แสดงอารมณ์เป็นจำนวนมาก โดยจะขอยกตัวอย่างร้อยกรองบทหนึ่งจากหนังสือเล่มนี้ที่มีชื่อเรื่องว่า “หยดน้ำตาของกาลเวลา” (Teardrops of Time) ดังต่อไปนี้:

ตารางที่ 1

ตารางเปรียบเทียบบทแปลร้อยกรองอิสระเรื่อง “หยดน้ำตาของกาลเวลา” (Teardrops of Time)

หยดน้ำตาของกาลเวลา (ต้นฉบับ)	Teardrops of Time (บทแปล)
เมื่อเธอร่ำไห้ ฉันมีอาจปลอบเธอ	When you cry, I can't console you
เมื่อเธอร่ำร้อง ฉันมีอาจยินเสียงเธอ	When you wail, I can't hear your voice
ลมหายใจของเธอระเหยริน	Your breath melts, pouring
หลังรตดินผืนที่ฉันนอนนิ่งสถิต	Down to the ground where I lie in stasis
กาลเวลาผ่านไปราวกับความฝัน	Time passes like a dream
เธอยังคงอยู่ที่นั่น ใต้ดวงอาทิตย์	You're still there, beneath the sun
ดวงเดิมที่เคยสาดส่องใบหน้าฉัน	The same star that once shone on my face
ดวงเดียวที่เคยปรากฏในดวงตาเธอ	The star that glowed in your eyes
กองคาราวานแห่งความเศร้ารอนแรม	A caravan of sadness roams
พกพาแต่ความเหงาและความเดียวดาย	Hauling loneliness and solitude
ดูความเปล่าเปลี่ยวของกวีผู้สูญเสียคนรัก	Like the desolation of a poet who has lost his lover.
บทเพลงแห่งความสุขครั้งหนึ่งเคยบรรเลง	A song of bliss once played
ในดวงใจอันงดงามของเธอผู้เป็นที่รัก	In your beautiful heart, you who were once my beloved
บัดนี้ เหลือเพียงซากเศษของความรันทด	Where only the debris of anguish remains
ถมทับในจิตวิญญาณอันพิสุทธิ์ของเธอ	Piled high in your immaculate soul

ตารางที่ 1

ตารางเปรียบเทียบบทแปลร้อยกรองอิสระเรื่อง “หยดน้ำตาของกาลเวลา” (*Teardrops of Time*) (ต่อ)

หยดน้ำตาของกาลเวลา (ต้นฉบับ)	Teardrops of Time (บทแปล)
เมื่อเธอร่ำไห้ ฉันมีอาจปลอบเธอ	When you cry, I can't console you
เมื่อเธอร่ำร้อง ฉันมีอาจยินเสียงเธอ	When you wail, I can't hear your voice.
(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 54)	(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 55)

แม้บทกวีข้างต้นจะไม่มีฉันทลักษณ์ตามลักษณะของร้อยกรองแบบดั้งเดิมของไทย ทว่าในแต่ละวรรค ผู้แต่งเลือกใช้คำซ้อนเล่นเสียงพยางค์ เช่น ร่ำร้อง ร่ำไห้ ระทวยริน หลังรด รอนแรม รันทด เดียวตาย เปล่าเปลี่ยว สูญเสีย ซากเศษ ถมทับ เป็นต้น นำมาเรียบเรียงได้อย่างสละสลวย นอกจากนี้ ยังขึ้นต้นบทกลอนและลงท้ายด้วยข้อความเดียวกัน ซึ่งทำให้เกิดความไพเราะ และเป็นกลวิธีที่ช่วยส่งผ่านและกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกเศร้าและเดียวดายได้อย่างแจ่มชัด ความละเอียดละไมในการใช้ภาษาที่ใช้ในการประพันธ์บทกวีอันทรงพลังเพื่อถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ และความรู้สึกของผู้คนในยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมไทยในขณะนั้น ทำให้การแปลบทกวีนี้จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเป็นสิ่งท้าทายสำหรับนักแปลอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำที่ผู้แปลกวีนิพนธ์เรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตงานแปลที่มีคุณภาพ กล่าวคือสามารถถ่ายทอดบทกวีออกมาเป็นภาษาปลายทางโดยพยายามรักษาทั้งความหมายและอารมณ์ความรู้สึกของต้นฉบับไว้ได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้แม้ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ฉันทลักษณ์แต่ยังคงมีลักษณะของบทกวีนิพนธ์ที่ผู้แปลต้องคำนึงถึงเมื่อเลือกใช้คำและสำนวนในการแปลเป็นภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยพบประเด็นทางภาษาและการแปลที่น่าสนใจในหนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” หลากหลายประเด็น เช่น การเลือกใช้คำและการแปลในระดับคำ การแปลโวหารภาพพจน์ การแปลกลอนอิสระในระดับประโยค และรูปแบบการแปลกลอนอิสระจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจะเลือกนำเสนอเฉพาะประเด็นทางการแปลในระดับคำเท่านั้น เนื่องจากผู้ประพันธ์ได้สรรค่ออย่างประณีต ประกอบกับการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์เป็นแนวทางหรือรูปแบบในการแต่งร้อยกรองอิสระ ทำให้แม้รูปแบบไม่เป็นไปตามหลักการสัมผัสของการประพันธ์ร้อยกรองดั้งเดิม แต่ก็สามารถสื่อความคิดและอารมณ์ได้อย่างทรงพลัง นอกจากนั้นแล้ว แม้ว่าจะมีผู้ที่ศึกษากลวิธีการแปลกวีนิพนธ์จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษอยู่จำนวนหนึ่ง แต่ยังไม่พบการศึกษาเรื่องกลวิธีการแปลร้อยกรองอิสระจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นการแปลในระดับคำ โวหารภาพพจน์ หรือระดับโครงสร้างของบทร้อยกรองอิสระการศึกษาวิจัยเรื่องกลวิธีการแปลคำจากหนังสือรวบรวมร้อยกรองอิสระเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ฉบับนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษางานด้านการแปลคำในกลอนอิสระ

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำประเภทต่าง ๆ ในหนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รียา อมตยา (2553) แปลโดย ปรียาภรณ์ เจริญบุตร และสุนิดา สุพันธ์มาตย์ และบรรณาธิการโดย ธอม ราชซีเอนตะ

3. ทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย โดยนำเสนอหัวข้อตามลำดับดังนี้ 3.1) นิยามของคำและประเภทของคำในภาษาไทย เพื่อให้เข้าใจนิยามของคำว่า “คำ” ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการวิจัยเรื่องนี้ได้ตรงกัน 3.2) นิยามของกลอนเปล่าและกลอนอิสระ ซึ่งเป็นรูปแบบงานเขียนในภาษาต้นฉบับที่เลือกนำมาศึกษาวิจัยและ 3.3) กลวิธีการแก้ปัญหาการแปลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำและแปลบทกวีนิพนธ์

3.1 นิยามของคำและประเภทของคำในภาษาไทย

การจำกัดความคำว่า “คำ” ในภาษาไทย สามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธี ได้แก่ การให้คำจำกัดความตามหลักภาษาไทย และการให้คำจำกัดความตามหลักภาษาศาสตร์ (สุนันท์ อัญชลินุกูล, 2547, น. 1-5) ตามแนวหลักภาษาไทย “คำ หมายถึงเสียงที่พูดออกมาได้ความอย่างหนึ่ง ตามความต้องการของผู้พูด จะเป็นก็พยางค์ก็ตาม” (พระยาอุปทิศศิลปสาร, 2544, อ้างถึงใน สุนันท์ อัญชลินุกูล, 2547, น. 1) คำ ยังอาจหมายถึง “อักษรที่ประสมกันแล้วออกเสียงมาเป็นหน่วยเสียงเดี่ยวประกอบด้วยสระตัวเดียว พยางค์ที่เปล่งออกมาจะเป็นพยางค์เดี่ยวหรือหลายพยางค์รวมกันก็ตาม ถ้ามีความหมายเป็นที่รู้จักกันได้ เรียกว่า คำ คำคำเดี่ยวจะมีพยางค์เดี่ยวหรือหลายพยางค์ก็ได้” (กาชัย ทองหล่อ, 2543, อ้างถึงใน สุนันท์ อัญชลินุกูล, 2547, น. 1) สำหรับวิธีการพิจารณาความหมายของคำตามแนวภาษาศาสตร์ นักภาษาศาสตร์จะศึกษาวิเคราะห์เสียงพูดที่เราใช้สื่อสารอย่างเป็นระบบ โดยในภาษาไทย “เราใช้ตัวอักษรไทย สระ และวรรณยุกต์มาผสมกันเป็น ‘คำ’ เพื่อใช้แทนเสียงพูด การพิจารณาเสียงพูดตามแนวภาษาศาสตร์จะพิจารณาร่วมกับหน่วยคำ (morpheme) และหน่วยศัพท์ (lexeme)” (สุนันท์ อัญชลินุกูล, 2547, น. 3)

คำในภาษาไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก มีทั้งคำที่สร้างขึ้นใหม่และคำยืมจากภาษาต่างประเทศ และเมื่อคำคำหนึ่งไปปรากฏอยู่ในบริบทที่ต่างกันอย่างอื่นก็อาจสื่อความหมายที่แตกต่างออกไป ผู้ใช้ภาษาไทยจึงควรมีความเข้าใจความหมายและประเภทของคำเพื่อที่จะนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและนำไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พรรณษา พลอยงาม, 2023)

การพิจารณาประเภทหรือชนิดของคำในภาษาไทย เราอาจพิจารณาแบ่งประเภทและชนิดของคำได้หลากหลายวิธี เช่น 1) การแบ่งตามการสร้างคำ เช่น คำซ้ำ คำซ้อน คำประสม 2) การแบ่งตามระดับเสียง เช่น อักษรสูง กลาง ต่ำ คำครุ คำลหุ 3) การแบ่งตามระดับคำ เช่น คำราชาศัพท์ คำสามัญ 4) การแบ่งตามแนวไวยากรณ์ต่าง ๆ เช่น คำนาม คำสรรพนาม คำเชื่อม 5) การแบ่งตามหน้าที่ในประโยค เช่น ประธาน กริยา กรรม 6) การแบ่งตามความหมาย เช่น ความหมายโดยตรง ความหมายโดยนัย (สุนันท์ อัญชลีนุกูล, 2547) ชำนาญ รอดเหตุภัย (2523) แบ่งประเภทของคำทางประวัติศาสตร์เป็น 20 ประเภทดังนี้:

1) คำที่มีความหมายโดยตรง (denotation) หมายถึง คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม เช่น “จักรยาน” หมายถึง ยานพาหนะที่มีสองล้อ ขับเคลื่อนเมื่อใช้เท้าปั่นหรือถีบ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554, ย่อหน้าที่ 1)

2) คำที่มีความหมายโดยนัย (connotation) หมายถึง คำที่มีความหมายแฝง ซึ่งต้องพิจารณาความหมายร่วมกับบริบท (context) และโดยมากมักให้รสชาติมากกว่าคำประเภทแรก เช่น คำว่า “งูเห่า” ความหมายโดยตรงคือสัตว์เลื้อยคลานชนิดหนึ่ง ความหมายโดยนัยอาจหมายถึง คนที่ชอบแวงกัด (ทีมงานทูลเกล้าฯ, 2564, ย่อหน้าที่ 5)

3) คำแสดงอารมณ์ หมายถึง คำที่เป็นเสียงที่เกิดจากอารมณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งอยู่ในระดับภาษาปาก เช่น โธ่เอ๊ย เอ้อ

4) คำเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น บัง โพละ ไซ้เพื่อกระตุ้นให้เกิดจินตภาพ (image)

5) คำมีศักดิ์ หมายถึง คำที่ทำให้เกิดความรู้สึกสูงส่งกว่าคำทั่วไป เช่น คำราชาศัพท์

6) คำอุปสรรค หมายถึง คำที่ให้ความหมายในทางรูปร่างหรือในทางที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย เช่น สูง ต่ำ หอม เปรี๊ยะ เย็น

7) คำนามธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายในทางใจหรือทางความคิด เช่น ความดี ความเลว

8) คำศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค (technical term) หมายถึง คำที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการอธิบายอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อถูกนำไปใช้จนเป็นที่นิยมอาจกลายเป็นศัพท์ทั่ว ๆ ไปก็ได้ เช่น คำว่า “ทวีเตอร์” เป็นศัพท์บัญญัติสาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ (ราชบัณฑิตยสภา, 2563, ย่อหน้าที่ 2)

9) คำเฉพาะกลุ่ม (jargon) หมายถึง คำที่ใช้เฉพาะวงการใดวงการหนึ่ง เช่น “แท็กเวอร์” เป็นศัพท์เฉพาะวงการนายทหารชั้นสัญญาบัตรไทย มีความหมายว่า แลกเวอร์ (คุณภัทร ทรงประโคน และ กิติมา อันธมพรชัย, 2562, น. 184)

10) คำสแลง (slang) หมายถึง คำที่ใช้ให้วิปลาสคลาดเคลื่อนไปจากปกติในด้านใดด้านหนึ่งและมักใช้ในภาษาพูด เช่น “บัง” หมายถึง ผิดพลาด (จักริน จุลพรหม, 2564, น. 68)

11) คำภาษาตลาด (colloquial) หมายถึง คำภาษาพูดของคนทั่ว ๆ ไป โดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมตามหลักไวยากรณ์ภาษาหนังสือ เช่น บานตะไท ดินผี อัดก๊อปปี้อล่องฉ่อง เลือกกะโหลก (อรพินทร์ บวรรักษา, 2544)

12) คำต่ำหรือคำหยาบ (vulgar) เช่น คำต่ำ คำดูถูก หรือคำเสียดสีต่าง ๆ เช่น อีกกาก ไอ้ควาย (“วัฒนธรรม “คำต่ำ” สมัยโบราณ”, 2565, ย่อหน้าที่ 2-3)

13) คำภาษาถิ่น (dialect and provincial) หมายถึง คำที่ใช้ตามแต่ละท้องถิ่น และแตกต่างกันไปจากภาษากลางซึ่งเป็นภาษามาตรฐานของชาติ เช่น “จ๊กกั้ม” เป็นภาษาเหนือแปลว่าจิ้งจก

14) คำภาษาต่างประเทศ (foreign word) เช่น คำยืมจากภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี เช่น คอมพิวเตอร์ กงสี ทัพพี

15) คำภาษาหนังสือพิมพ์ (journalese) หมายถึง คำที่ใช้ในการเขียนข่าวของนักหนังสือพิมพ์ เช่น “มะกัน” หมายถึง อเมริกัน “ร่วมทุน” หมายถึง ร่วมลงทุน (นวลทิพย์ เพิ่มเกษร, 2545, น. 127)

16) คำภาษาพาณิชย์ (commercialism) หมายถึง คำที่ใช้ชักจูงโน้มน้าวใจคนเพื่อใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เช่นการใช้ความเปรียบประเภทต่าง ๆ เช่น เร็วกว่า ขาวกว่า (หนันทา ทองทวีวัฒน์ และคณะ, 2557, น. 206)

17) คำผวน (spoonerism) หมายถึง คำที่เมื่ออ่านย้อนกลับสระกันแล้วจะได้คำที่มีความหมายใหม่เกิดขึ้น เช่น แสงดี-สีแดง

18) คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ (mocking foreign words) หมายถึง คำที่คนไทยนำมาพูดทับศัพท์เพื่อให้เกิดอารมณ์ขันหรือคำที่มีเสียงใกล้เคียงกับคำในภาษาไทยและถูกนำมาเปลี่ยนเสียงเล็กน้อยให้กลายเป็นคำไทยเพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน เช่น สตอเบอแอล ซึ่งล้อเลียนคำว่า สตอร์เบอร์รี่

19) คำย่อ (abbreviation) หมายถึง คำที่ถูกเขียนอย่างย่อเพื่อให้ประหยัดเนื้อที่หรือเพื่อใช้พูดสั้น ๆ เช่น ผอ. ย่อมาจาก ผู้อำนวยการ

20) คำเลียนเสียงพูด (spoken word sounds) หมายถึง คำที่เขียนถ้อยออกมาให้ใกล้เคียงเสียงพูดให้มากที่สุด เช่น มั้ย คร้าบ

(ชานาญ รอดเหตุภัย, 2523, น. 71-82)

คำอาจก่อให้เกิดความรู้สึกกระทบกระเทือนอารมณ์ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้อย่างรุนแรง นักเขียนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงานล้วนแต่เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเลือกสรรคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม (ชานาญ รอดเหตุภัย, 2523, น. 70) ผู้วิจัยเห็นว่าการแบ่งประเภทคำตามหลักของชานาญเน้นการสื่อความหมายและอารมณ์ความรู้สึก มีการจัด

ประเภทที่หลากหลายและครอบคลุมคำในภาษาไทย จึงเลือกใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดประเภทคำ เพื่อนำไปจัดหมวดหมู่แล้วจึงวิเคราะห์กวีวิธีการแปลคำประเภทต่าง ๆ ที่พบในผลงานบทร้อยกรอง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี”

3.2 กลอนเปล่าและบทร้อยกรองอิสระ

กลอนเปล่า (blank verse) และบทร้อยกรองอิสระ (free verse) เป็นบทกวีไร้ฉันทลักษณ์ ที่มีวิวัฒนาการมาจากการเขียนร้อยกรองต่างประเทศ กลอนเปล่าเริ่มเป็นที่รู้จักในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 (Soonsakul, 2557) ขณะที่กลอนอิสระเริ่มเป็นที่รู้จักในหมู่คนไทย ในภายหลังเมื่อ จ่าง แซ่ตั้ง ได้ประพันธ์บทร้อยกรองอิสระไว้ในปี 2509 และเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางหลังจากที่หนังสือรวมบทร้อยกรองอิสระคัดสรรเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ของชะการ์รียา อมาตยา ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ใน พ.ศ. 2553 (ชาคริตน์ บัวเกตู, 2555, น. 84)

แม้ว่าบางครั้งจะมีผู้ที่ใช้คำว่ากลอนเปล่าและบทร้อยกรองอิสระในความหมายเดียวกัน แต่แท้จริงแล้วกลอนเปล่าและบทร้อยกรองอิสระนั้นมีความแตกต่างกัน ชาคริตน์ บัวเกตู ได้จำแนกความแตกต่างของบทร้อยกรองสองชนิดข้างต้นเอาไว้ว่า กลอนเปล่า (blank verse) คือ “กลอนที่ไม่มีสัมผัสนอก บาทหนึ่งมี 10 คำ และแต่ละบาทมีการลงเสียงหนักเน้นเสียง 5 ตำแหน่ง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545, อ้างถึงใน ชาคริตน์ บัวเกตู, 2555, น. 84) ส่วนบทร้อยกรองอิสระ (free verse) เป็นกวีนิพนธ์ที่ไม่มีกบับสัมผัส จำนวนคำ และเสียงหนักเบา ใด ๆ ทั้งสิ้น (ชาคริตน์ บัวเกตู, 2555, น. 84) สอดคล้องกับที่ฮอลแลนเดอร์ (Hollander, 2014) ได้กล่าวถึงบทร้อยกรองอิสระว่า “can be of many sorts; since a line may be determined in almost any way, and since lines may be grouped on the page in any fashion, it is the mode of variation itself which is significant.” (Hollander, 2014, p. 26) ซึ่งเน้นความอิสระ และหลากหลายซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นของบทกวีลักษณะนี้

ชาคริตน์ บัวเกตู (2555, น. 84-85) ได้สรุปคุณลักษณะของบทร้อยกรองอิสระเอาไว้ 5 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) บทร้อยกรองอิสระจะไม่กำหนดจำนวนพยางค์ตายตัว 2) บทร้อยกรองอิสระจะไม่บังคับสัมผัสตามแบบฉันทลักษณ์ดั้งเดิม 3) บทร้อยกรองอิสระจะไม่นิยมแบ่งข้อความโดยใช้เครื่องหมายวรรคตอน 4) บทร้อยกรองอิสระจะมีการซ้ำคำ ข้อความ หรือโครงสร้างประโยค และ 5) บทร้อยกรองอิสระมีการจัดแนวข้อความได้ตามจินตนาการของกวี

แม้ว่าบทร้อยกรองอิสระจะไม่ได้มีรูปแบบตายตัวและไม่มีบังคับสัมผัสตามแบบดั้งเดิม แต่ผู้ประพันธ์มักพิถีพิถันในการเลือกใช้คำเพื่อสร้างเสียงและจังหวะที่สอดคล้องกับความหมาย และอารมณ์ความรู้สึก คำที่สร้างจังหวะนี้เองจึงเป็นเครื่องมือในการสื่อสารปรัชญาชีวิตออกไป ให้กระทบใจผู้อ่าน เมื่อพิจารณาตามคุณลักษณะที่กล่าวไว้ในข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่ากวีนิพนธ์

รวมเล่มเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” จัดเป็นกวีนิพนธ์ประเภททร้อยกรองอิสระที่โดดเด่นด้านการใช้คำ

3.3 กลวิธีการแก้ปัญหาคำแปลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำและแปลบทกวีนิพนธ์

การแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษนั้น ผู้แปลมักประสบปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในระดับคำระหว่างสองภาษา นี้จึงไม่อาจหาคำในภาษาปลายทางที่มีความหมายตรงตามต้นฉบับมาถ่ายทอดความหมายได้ ทำให้ต้องเลือกปรับบทแปล เมื่อจำเป็นต้องปรับบทแปล ผู้แปล “ควรทำต่อเมื่อมีความจำเป็นในด้านที่จะทำให้บทแปลนั้นอ่านเข้าใจง่ายขึ้น” และ “ผู้แปลจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายที่จะให้ภาษาในบทแปลสื่อความหมายเทียบเคียงได้กับในต้นฉบับ (equivalent meaning)” (สัญญาวิ สายบัว, 2560, น. 87)

โมนา เบเคอร์ (Baker, 2011) ได้เสนอกลวิธีในการแก้ปัญหาคำแปลที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันของภาษาสองภาษา (non-equivalence at word level) ซึ่งประยุกต์ใช้โดยนักแปลอาชีพเอาไว้ 8 วิธี ได้แก่ :

1) Translation by a more general word (superordinate) หรือ การแปลโดยใช้คำที่กว้างกว่าหรือคำจากกลุ่ม วิธีการนี้เป็นหนึ่งในวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาคำความไม่เท่าเทียมกันของคำในการแปลที่พบบ่อยที่สุด

2) Translation by a more neutral/less expressive word หรือการแปลโดยใช้คำที่เป็นกลาง ใช้ในการแปลคำที่มีอยู่ในวัฒนธรรมของภาษาต้นทาง แต่ไม่ปรากฏคำที่แสดงกรอบความคิดดังกล่าว (concept) ในวัฒนธรรมภาษาปลายทาง ผู้แปลจึงเลือกใช้คำที่มีความหมายที่เป็นกลางเพื่อสื่อความเข้าใจใกล้เคียงต้นฉบับซึ่งอาจไม่สามารถสื่อแนวคิด (concept) ที่ประกอบเป็นคำ ๆ นั้นในภาษาต้นทางได้ทั้งหมด

3) Translation by cultural substitution หรือ การแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม ใช้ในการแปลคำที่สื่อความถึงสิ่งที่มีอยู่ในวัฒนธรรมของภาษาต้นทาง แต่สิ่ง ๆ นั้น ไม่มีอยู่ในวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง ผู้แปลจึงใช้คำที่มีความหมายต่างออกไปในภาษาปลายทาง แต่สื่อถึงสิ่งที่ใช้แทนที่คำในภาษาต้นทางแล้วสามารถส่งผลกระทบต่อผู้อ่านฉบับแปลได้ใกล้เคียงกับผู้อ่านต้นฉบับ

4) Translation using a loan word or loan word plus explanation หรือ การแปลโดยใช้คำยืมหรือใช้คำยืมประกอบคำอธิบาย มักเป็นวิธีที่ใช้ในการแปลคำที่ไม่มีอยู่ในวัฒนธรรมภาษาปลายทาง หรือเป็นคำที่แสดงแนวคิดใหม่ หรือคำในกระแสประเภท Buzz words

5) Translation by paraphrase using a related word หรือ การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่มีความเกี่ยวข้องกันเพื่อแปลคำที่มีอยู่ในภาษาต้นฉบับและมีคำที่สื่อความหมาย

ดังกล่าวในภาษาปลายทาง แต่ในภาษาปลายทางอาจจะใช้คำคนละประเภท (form) เพื่อสื่อความเดียวกันนั้น และเมื่อการใช้คำนั้น ๆ ในรูปแบบเดียวกันกับต้นฉบับ อาจทำให้ฟังดูไม่เป็นธรรมชาติในภาษาปลายทาง

6) Translation by paraphrase using unrelated words การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน มักใช้ในการแปลคำที่ไม่มีคู่แปลเทียบเคียงในภาษาปลายทาง

7) Translation by omission หรือการแปลโดยการละ อาจทำได้เมื่อคำ ๆ นั้นในภาษาต้นฉบับไม่ได้มีความสำคัญกับสารที่งานเขียนต้นฉบับต้องการจะสื่อ หรือเมื่อละคำนั้นออกไปแล้วไม่กระทบกับความหมายสำคัญของงานเขียนต้นฉบับที่ต้องการสื่อ

8) Translation by illustration หรือการแปลโดยใช้ภาพประกอบ ผู้แปลอาจประยุกต์ใช้วิธีนี้เมื่อมีข้อจำกัดด้านพื้นที่และต้องการจำกัดความยาวของข้อความในภาษาฉบับแปล จึงใช้ภาพเพื่อสื่อความทั้งหมดแทนคำพูด

(Baker, 2011, pp. 23-44)

จากการศึกษาเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีประเด็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองอิสระเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” การแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในระดับคำ การแปลกวีนิพนธ์จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กลวิธีการแปลบทร้อยกรองอิสระ และกลวิธีในการปรับบทแปล โดยจะเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ประการแรก ประเด็นการใช้คำและลีลาภาษาอันโดดเด่นในงานรวมบทร้อยกรองอิสระเจ้าของรางวัลซีไรต์ 2553 เป็นที่สนใจของนักวิจัยจำนวนหนึ่ง งานวิจัยเรื่อง “วจนลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์: หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะกรีย์ยา อมตยา” โครงการวิจัยของคณะศิลปศาสตร์ ศูนย์สุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (นัทภณิตา วารีปาน และคณะ, 2558) ได้วิเคราะห์ลักษณะวจนลีลา (style) ที่ใช้ในกวีนิพนธ์เรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” (ชะกรีย์ยา อมตยา, 2553) ทั้งในระดับคำ ระดับประโยค และการใช้ภาษาภาพพจน์โดยใช้เกณฑ์ของชานาญ รอดเหตุภัย (2519, อ้างถึงใน นัทภณิตา วารีปาน และคณะ, 2558, น. 13-16) ในการแบ่งประเภทของคำ และพบลักษณะการใช้คำนามธรรมมากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำแสดงอารมณ์ คำอุปสรรค คำภาษาต่างประเทศ คำที่มีความหมายโดยนัย และคำต่ำหรือคำหยาบ ตามลำดับ (นัทภณิตา วารีปาน และคณะ, 2558, น. 28-37)

นอกจากงานวิจัยประเภทของคำ ยังมีผู้ศึกษาวิจัยการใช้ภาษาภาพพจน์ในผลงานรวมบทร้อยกรองอิสระนี้เช่นกัน Chokthawikit (2018, p. 102) ได้ศึกษาวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในบทร้อยกรองนี้และพบว่าผู้ประพันธ์มีการใช้ภาษาภาพพจน์จำนวนมาก มีศิลปะในการเล่นเสียง

และการเล่นคำในบทร้อยกรอง และมีการใช้รูปแบบการประพันธ์ของตนเองได้อย่างน่าสนใจ และบทร้อยกรองยังแฝงเนื้อหาด้านปรัชญาชีวิตที่ลึกซึ้งเอาไว้ด้วย

เมื่อหนังสือรวมบทร้อยกรองเล่มนี้ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงคิดว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาบทบาทแปลของผลงานอันทรงคุณค่านี้ จึงได้สืบค้นเพื่อศึกษาเอกสารวิจัยในประเด็นความไม่เท่าเทียม กลวิธีการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในระดับคำ แต่พบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่มุ่งศึกษากลวิธีการแปลในระดับคำที่พบในงานรวมบทร้อยกรองดังกล่าว จึงขอยกตัวอย่างงานวิจัยบางฉบับที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์วิธีการแปลนวนิยายจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ: กรณีศึกษาเรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน” โดย ธิตติกร คงฤทธิ์ (2559) ซึ่งได้ศึกษากลวิธีการแปลคำที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางโดยใช้กลวิธีการแปลที่เสนอโดยเบเคอร์ (Baker, 1992) เนื่องจากมีความครอบคลุมประเด็นปัญหาทางการแปลในระดับคำได้เป็นอย่างดี (ธิตติกร คงฤทธิ์, 2559, น. 36) ผลการศึกษาพบว่าผู้แปลนวนิยายดังกล่าวมีการประยุกต์ใช้กลวิธีการที่เสนอโดยเบเคอร์ 6 กลวิธี จากทั้งหมด 8 วิธี โดยเรียงลำดับจากจำนวนที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ 1) การใช้คำยืมหรือคำยืมประกอบคำอธิบาย 2) การละ 3) การถอดความโดยใช้คำที่ไม่มี ความเกี่ยวข้องกัน 4) การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า 5) การใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง และ 6) การถอดความโดยใช้คำที่มีความเกี่ยวข้องกัน (ธิตติกร คงฤทธิ์, 2559, น. 86)

ความไม่เท่าเทียมทางภาษามักเป็นปัญหาสำหรับการแปลเสมอ จึงมีงานวิจัยจำนวนมากที่วิเคราะห์ถึงลักษณะความไม่เท่าเทียมทางภาษาและกลวิธีที่ใช้แก้ปัญหานี้ จากการศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยด้านกลวิธีการแก้ปัญหาด้านการแปลส่วนใหญ่ มักยึดตาม กลวิธีที่เสนอโดยเบเคอร์และนิวมาร์ค ตัวอย่างเช่น วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์ (2023) ได้ศึกษา เรื่อง “กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษกรณีศึกษาหนังสือเรื่อง ‘ช่างสำราญ’” โดยใช้แนวทางของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) ในการแบ่งประเภทของคำทาง วัฒนธรรมออกเป็น 5 หมวดหมู่ และพบคำทางวัฒนธรรมในแต่ละหมวดหมู่เรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยได้แก่ 1) คำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุ 2) คำทางวัฒนธรรมด้านกระบวนการและ แนวคิด 3) คำทางวัฒนธรรมด้านสังคม 4) คำทางวัฒนธรรมด้านอากัปกริยา และ 5) คำวัฒนธรรม ด้านนิเวศ จากนั้นนำคำทางวัฒนธรรมที่พบมาศึกษาวิเคราะห์กลวิธีในการแปลโดยประยุกต์ใช้ แนวคิดด้านกลวิธีการแปลของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) และเบเคอร์ (Baker, 2011) ผลการวิจัย พบว่า ผู้แปลมีการใช้กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น 6 วิธี โดยเรียงลำดับจากมากไปหา น้อย ได้แก่ 1) การใช้คำเทียบเคียงกับคำในภาษาปลายทาง 2) การใช้คำที่มีความหมายกว้าง 3) การอธิบายความโดยใช้คำที่เกี่ยวข้อง 4) การใช้คำยืม 5) การอธิบายความโดยใช้คำที่ ไม่เกี่ยวข้องและ 6) การแปลตรงตัว

สำหรับประเด็นการแปลงานประเภทกวีนิพนธ์จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ จรุงเกียรติ ภูติรัตน์ (2543, น. 1-23) ได้ให้คำแนะนำเรื่องรูปแบบของการแปลไว้ในหนังสือเรื่อง “สยามพากย์พจน์เพ่งคล้ายขจรสวรรค์ว่าด้วยความเห็นและปฏิบัติการแปลบทร้อยกรองเป็นภาษาอังกฤษฝรั่งเศส และเยอรมัน” ว่าผู้แปลอาจใช้รูปแบบการแปลหลายแบบในการแปลกวีนิพนธ์ไทยเป็นอังกฤษเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อความและความงามของภาษาให้ครบถ้วนทุกประการโดยรูปแบบการแปลที่ใช้กันอยู่ ประกอบด้วย 1) การแปลตรงตัว 2) การแปลแบบตีความ 3) การแปลเป็นร้อยแก้ว 4) การแปลเป็นกลอนเสรี 5) การแปลโดยถ่ายถอดดนตรีกวีนิพนธ์ 6) การแปลโดยใช้ฉันทลักษณ์ภาษาฉบับแปล 7) การแปลรักษฉันทลักษณ์ไทย

กลวิธีการแปลกวีนิพนธ์ประเภทร้อยกรองอิสระนั้นอาจมีความแตกต่างจากการแปลร้อยกรองแบบดั้งเดิม เนื่องจากธรรมชาติของภาษาของกวีนิพนธ์ทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกัน สำหรับกลวิธีการแปลร้อยกรองอิสระจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยพบว่ายังมีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้อย่างจำกัดมาก หนึ่งในงานที่น่าสนใจได้แก่บทความเรื่อง “การแปลบทร้อยกรองอิสระ: ข้อคิดสำหรับการแปลกวีนิพนธ์คัดสรรจากหนังสือ “น้ำคำ” ของฌาคส์ เพรแวร์ต์ (Traduire la poésie en vers libres: Réflexions sur la traduction de poèmes de Paroles, de Jacques Prévert)” โดยชาครรัตน์ บัวเกตุ (2555, น. 85) ชาครรัตน์ได้กล่าวถึงการแปลกวีนิพนธ์เอาไว้ว่า ในการแปลกวีนิพนธ์แบบมีฉันทลักษณ์ผู้แปลอาจใช้รูปแบบฉันทลักษณ์ในภาษาปลายทางเพื่อถ่ายถอดบทกวีออกมาเป็นภาษาแปลได้เพื่อให้ผู้อ่านภาษาแปลสามารถซึมซับและรับรู้ถึงสารและความงามของบทกวีในภาษาแปลได้เทียบเคียงกับผู้อ่านภาษาต้นฉบับ แต่ในการแปลกวีนิพนธ์แบบไร้ฉันทลักษณ์หรือบทร้อยกรองอิสระนั้นต่างออกไป เนื่องจากผู้ประพันธ์ให้ความสำคัญกับ “รูปแบบ” เป็นอย่างมาก

ประเด็นสุดท้าย ได้แก่ การปรับบทแปลในการแปลจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งย่อมมีบางกรณีที่ผู้แปลสามารถเลือกใช้คำหรือสำนวนในภาษาอังกฤษที่มีความหมายเหมือนกันกับคำในภาษาไทยต้นฉบับ (equivalence) (พิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล, 2562, น. 51) เพื่อสื่อทั้งความหมายและอรรถรสเอาไว้ได้อย่างครบถ้วน ขณะที่คำบางคำหรือบางประเภท ผู้แปลก็อาจไม่สามารถเลือกใช้วิธีการแปลด้วยคำหรือสำนวนที่มีความหมายเหมือนกันได้ หรืออาจตัดสินใจที่จะไม่ใช้วิธีการแปลดังกล่าว กล่าวคือ มีการปรับบทแปลด้วยการใช้กลวิธีอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางความหมายของภาษาสองภาษา ดังคำกล่าวที่ว่า “...there is no one-to-one correspondence between orthographic words and elements of meaning within or across languages.” (Baker, 2011, p. 10) หรือด้วยข้อจำกัดทางรูปแบบหรือเพื่อความเหมาะสมบางประการ

ในงานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการแปลคำจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในหนังสือรวมบทร้อยกรองอิสระเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี”” นอกจากผู้วิจัยจะจัดประเภทของคำที่พบ

ตามหลักการแบ่งประเภทคำของชานาญ รอดเหตุภัย (2523) แล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์กลวิธีการแปลในระดับคำที่พบ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ว่ามีคำประเภทใดบ้างที่ผู้แปลเลือกใช้วิธีแปลด้วยคำที่มีความหมายเหมือนหรือเทียบเคียงกันในภาษาอังกฤษ (equivalent meaning) และในกรณีของคำที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ หรือกรณีที่ผู้แปลเลือกที่จะมีการปรับบทแปล ผู้แปลได้เลือกใช้วิธีการปรับบทแปลรูปแบบใดบ้าง ผู้วิจัยจะยึดแนวทางการแก้ปัญหาในการแปลในระดับคำที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันของภาษาสองภาษา (non-equivalence) ที่เสนอโดย เบเคอร์ (Baker, 2011) เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เรื่องการปรับบทแปลนี้ สำหรับการแบ่งประเภทของคำในภาษาไทย ผู้วิจัยจะยึดการแบ่งประเภทของคำตามหลักปรัชญาศาสตร์ของชานาญ รอดเหตุภัย (2523) และดังเช่นที่กล่าวไว้ในข้างต้นว่างานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลวิธีการแปลบทร้อยกรองอิสระจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศนั้นมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งยังไม่พบผู้ที่ศึกษาวิจัยในเรื่องของการแปลคำประเภทต่าง ๆ ในบทร้อยกรองอิสระจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเลย รวมถึงกลวิธีการปรับบทร้อยกรองอิสระเองนั้นก็ยังมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและการเลือกสรรคำของกวีก็มีความสำคัญกับบทกวีมาก ซึ่งหมายความว่าผู้แปลเองก็ต้องพบกับความท้าทายในการพยายามถ่ายทอดทั้งความหมายและรูปแบบออกเป็นภาษาต่างชาติ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่างานวิจัยฉบับนี้น่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจด้านการแปลกวีนิพนธ์ โดยเฉพาะผู้ที่สนใจศึกษาหรือทำงานแปลบทร้อยกรองอิสระ

4. ขอบเขตของโครงการวิจัย

4.1 ศึกษาวิเคราะห์จากบทกวีรวมเล่มเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” โดยชะการีย์ยามอมตยา แปลโดย ปรียาภรณ์ เจริญบุตร และสุนิดา สุพันธ์มาตย์ และบรรณาธิการโดย ชอมราตซีเอนตะ หนังสือประกอบด้วยบทกลอนจำนวน 36 บท

4.2 ศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ เฉพาะในระดับคำ โดยศึกษาว่ามีการใช้กลวิธีการแปลแบบใช้คำที่มีความหมายเทียบเคียงในภาษาแปลและแบบใช้คำที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาแปลในการแปลคำประเภทใดบ้าง ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กลวิธีตามแนวคิดของเบเคอร์ (Baker, 2011) เพื่อแก้ปัญหาสำหรับคำที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาแปล 8 วิธีการ ได้แก่ 1) การแปลโดยใช้คำที่กว้างกว่าหรือคำจากกลุ่ม 2) การแปลโดยใช้คำที่เป็นกลาง 3) การแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม 4) การแปลโดยใช้คำยืมหรือใช้คำยืมประกอบคำอธิบาย 5) การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่มีความเกี่ยวข้องกัน 6) การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน 7) การแปลโดยการละและ 8) หรือการแปลโดยใช้ภาพประกอบ

4.3 ผู้วิจัยใช้วิธีการแบ่งประเภทของคำตามหลักปรัชญาศาสตร์ตามแบบของชานาญ รอดเหตุภัย (2523) ซึ่งแบ่งคำในภาษาไทยออกเป็น 20 ประเภท ได้แก่ คำที่มีความหมายโดยตรง

คำที่มีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำมีศักดิ์ คำรูปธรรม คำนามธรรม คำศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค คำเฉพาะกลุ่ม คำสแลง คำภาษาตลาด คำต่ำ หรือคำหยาบ คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศ คำภาษาหนังสือพิมพ์ คำภาษาพาณิชนัย คำฉวน คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คำย่อ และ คำเลียนเสียงพูด

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 เลือกหนังสือที่มีต้นฉบับเป็นภาษาไทยและได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ โดยมีเกณฑ์คือจะต้องไม่เคยมีผู้ศึกษาวิเคราะห์ด้านกลวิธีการแปลจากหนังสือเล่มดังกล่าวมาก่อน และหนังสือที่เลือกนำมาศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ก็คือหนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” โดยชะการ์ียยา อมตยา (2553) แปลโดย ปรียาภรณ์ เจริญบุตร และสุนิดา สุพันธ์มัตย์ ประกอบด้วยบทกลอนจำนวน 36 บท

5.2 อ่านงานเขียนต้นฉบับและภาษาแปลเพื่อทำความเข้าใจความหมายและซึมซับวรรณศิลป์จากภาษาต้นฉบับและภาษาแปล

5.3 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำ กลอนเปล่าและบทร้อยกรองอิสระ การแปล การแปลกวีนิพนธ์ การแปลกวีนิพนธ์ประเภทร้อยกรองอิสระ และการแปลระดับคำ

5.4 กำหนดกรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคำ ประเภทและกลวิธีการแปลในระดับคำที่จะนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์

5.5 เก็บรวบรวมข้อมูลคำภาษาไทยและคำแปลที่ใช้ในบทกวีรวมเล่มเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” และจัดแบ่งประเภทของคำในภาษาไทยที่พบและจัดหมวดหมู่ประเภทของคำตามแนวทางของชานาญ รอดเหตุภัย (2523)

5.6 คัดเลือกประเภทของคำ ประเภทที่อาจหาคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษได้ยากหรืออาจต้องอาศัยการปรับบทแปล

5.7 จัดแบ่งประเภทของกลวิธีในการแปลโดยแบ่งเป็น 1) คำที่ใช้วิธีการแปลแบบใช้คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ และ 2) คำที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาแปล หรือคำที่ได้รับการปรับบทแปล

5.8 จัดแบ่งคำที่พบในข้อ 5.7 ตามวิธีการแก้ปัญหาการแปลคำที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ (non-equivalence) หรือคำที่มีการปรับบทแปล โดยวิเคราะห์ว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแก้ปัญหาใดในการแปลคำที่ไม่มีคำแปลเทียบเคียงในภาษาแปล โดยใช้หลักการแก้ปัญหาในการแปลระดับคำที่เสนอโดย เบเคอร์ (Baker, 2011)

5.9 สรุปผลการวิจัย

6. ผลการวิจัย

คำที่พบในหนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ประกอบด้วยคำ 13 ประเภทจากทั้งหมด 20 ประเภทตามหลักการจัดประเภทของชานาญ รอดเหตุภัย (2523) โดยเรียงลำดับตามความถี่ดังนี้ คำนามธรรม คำภาษาต่างประเทศ คำที่มีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำมีศักดิ์ คำคำหรือคำหยาบ คำสแลง คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คำเลียนเสียงธรรมชาติ และคำตลาด จากคำที่พบทั้งหมด ผู้วิจัยได้เลือกคำ 10 ประเภทที่อาจหาคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ (equivalent word) ได้ยาก หรืออาจต้องมีการปรับบทแปล และนำคำ 10 ประเภทนี้มาศึกษาวิเคราะห์กลวิธีในการแปล โดยคำที่ไม่ได้เลือกมาวิเคราะห์ได้แก่ 1) คำที่มีความหมายโดยตรง 2) คำอุปสรรค และ 3) คำศัพท์บัญญัติหรือเทคนิค เนื่องจากคำสามกลุ่มนี้มักสามารถหาคำที่มีความหมายเทียบเคียงในภาษาแปลได้เกือบทั้งหมด

จากการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทั้ง 10 ประเภท ผู้วิจัยพบการใช้วิธีการแปลทั้งแบบ 1) การแปลโดยใช้คำในภาษาอังกฤษที่มีความหมายเหมือนกันหรือเทียบเคียงกันกับต้นฉบับ (equivalence at word level) และ 2) การแปลแบบที่มีการปรับบทแปลหรือใช้กลวิธีในการแก้ปัญหาคำแปลคำที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ (non-equivalence at word level) ซึ่งพบว่าผู้แปลใช้กลวิธีทั้งสิ้น 6 วิธี โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

กลวิธีการแปลคำประเภทต่าง ๆ ในบทแปลหนังสือรวมกวีนิพนธ์ “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี”

ประเภทคำ กลวิธีการแปล	ประเภทคำ										
	คำที่มีความหมายโดยนัย	คำแสดงอารมณ์	คำเลียนเสียงธรรมชาติ	คำมีศักดิ์	คำนามธรรม	คำสแลง	คำภาษาตลาด	คำคำหยาบ	คำภาษาต่างประเทศ	คำล้อเลียน	รวม
1. ใช้คำในภาษาอังกฤษที่มีความหมายเหมือนกันหรือเทียบเคียง	20	16		7	82	3		1	39	1	169
2. การแปลโดยใช้คำที่กว้างกว่าหรือคำกลุ่ม				3		2					5
3. การแปลโดยใช้คำที่เป็นกลางหรือสื่ออารมณ์น้อยกว่า							3				3
4. การแปลโดยใช้คำอื่นหรือใช้คำอื่นประกอบคำอธิบาย								11			11
5. การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่มีความเกี่ยวข้องกัน	1	2			1		2			1	7
6. การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน					5						5
7. การแปลโดยการละ	1	7	1	2	3	1	1	2	1		19
8. การแปลโดยใช้ภาพประกอบ											
รวม	22	25	1	12	91	6	1	8	51	2	219

6.1 คำที่ใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือเทียบเคียงกัน ในภาษาอังกฤษ (equivalence)

ผู้วิจัยพบการแปลโดยใช้คำในภาษาอังกฤษที่มีความหมายเหมือนหรือเทียบเคียงกันกับคำภาษาไทยต้นฉบับ (equivalence) ในการแปลคำ 8 ประเภทโดยเรียงลำดับตามความถี่ ได้แก่ คำนามธรรม คำภาษาต่างประเทศ คำที่มีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำมีศักดิ์ คำสแลง คำต่ำหรือคำหยาบ และคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า ผู้แปลจะใช้การแปลรูปแบบนี้ เมื่อ 1) มีคำในภาษาอังกฤษที่สื่อความหมายได้ตรงหรือเทียบเคียง (equivalent) กับคำในภาษาไทยต้นฉบับ 2) เมื่อวิธีการแปลดังกล่าวสามารถสื่อความจากต้นฉบับไปสู่ฉบับแปลไว้ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน 3) เมื่อวิธีการแปลดังกล่าวสามารถรักษาอรรถรส และลีลาภาษาจากงานเขียนต้นฉบับเอาไว้ได้เป็นอย่างดี หรือ 4) เมื่อคำต้นฉบับเป็นคำยืมภาษาจากภาษาอังกฤษอยู่แล้ว ตัวอย่างการแปลคำทั้ง 8 ประเภทข้างต้นได้แก่ :

6.1.1 คำที่มีความหมายโดยนัย (Connotation)

ตัวอย่างที่ (1) ต้นฉบับ : คำคืนกลายเป็นนายคุก

ฉบับแปล : Night transformed into a warden,

(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 40-41)

คำว่า “นายคุก” มีความหมายโดยตรงคือผู้คุมขังนักโทษ ภาษาอังกฤษแปลแบบตรงตัวโดยใช้คำว่า “a warden” ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรม Oxford Learner’s Dictionaries (Oxford University Press, n.d., para. 1) ว่า “a person who is responsible for taking care of a particular place and making sure that the rules are obeyed” แต่ในกลอนบทนี้ ผู้ประพันธ์ไม่ได้ใช้คำว่า นายคุก เพื่อสื่อถึงบุคคลที่เป็นผู้คุมขังนักโทษจริง ๆ แต่ใช้คำดังกล่าวเพื่อเปรียบเทียบช่วงเวลายามค่ำคืนว่าเป็นเหมือนช่วงเวลาที่คุณคนไม่กล้าหรือไม่สามารถออกไปใช้ชีวิตภายนอกบ้านเรือนได้อย่างเป็นอิสระเนื่องด้วยความหวาดกลัวภัยอันตรายจากการรบกวนฝ่าฝืนภายนอก กล่าวคือ คนเหมือนถูกขุมขังภายในบ้านของตนเองเมื่อช่วงเวลากลางคืนมาถึง

ตัวอย่างที่ (2) ต้นฉบับ : ดงป่าคอนกรีตชูทิวเข็ดสู่ฟ้า

ฉบับแปล : The concrete jungle thrusts its canopy

nto the sky

(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 106-107)

ผู้ประพันธ์ไม่ได้ใช้คำว่า “ดงป่าคอนกรีต” เพื่อสื่อถึงป่าที่ทำจากคอนกรีตจริง ๆ แต่ใช้สื่อถึงสภาพบ้านเมืองในยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยตึกสูงมากมาย ผู้แปลแปลคำดังกล่าวแบบตรงตัวว่า “The concrete jungle”

6.1.2 คำแสดงอารมณ์ (Emotive meaning words)

ตัวอย่างที่ (3)   ต้นฉบับ : พลังซู่ตังตังว่า เจียบเสี่ย!

ฉบับแปล : Screaming, ‘Be quiet!’

(ชะการ์รีย่า อมตยา, 2553, น. 16-17)

คำว่า “Be quiet!” เป็นการแปลตรงตัวจากภาษาต้นฉบับว่า “เจียบเสี่ย!” ผู้แปลรักษาทั้งความหมายและรูปแบบตามต้นฉบับ กล่าวคือ รูปแบบประโยคที่ใช้เป็นประโยคคำสั่งและใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์เพื่อแสดงอารมณ์แบบเดียวกับต้นฉบับ

ในบทดังกล่าวตัวละครกำลังทะเลาะอยู่กับความเจียบเนื่องจากความเจียบส่งเสียงตอบโต้กับตัวละครจนก่อให้เกิดความรำคาญ เมื่อความเจียบยังไม่หยุด ตัวละครจึงหมดความอดทน และเอ่ยข้อความดังกล่าวออกไป การใช้คำว่า “เจียบเสี่ย” ตามด้วยเครื่องหมายอัศเจรีย์สื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าตัวละครรู้สึกหงุดหงิดจนระเบิดอารมณ์ออกมา

ตัวอย่างที่ (4)   ต้นฉบับ : โ้ พี่ชายที่รัก

ฉบับแปล : Oh, dear brother,

(ชะการ์รีย่า อมตยา, 2553, น. 124-125)

ตามนิยามของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, ย่อหน้าที่ 1) คำว่า “โ้” แปลว่า “คำในคำประพันธ์ ใช้ในความรำพึง พรรณนา วิงวอน หรือปลอบ” ในบทกลอนเรื่อง “สนามเด็กเล่นของหนูจะมีกับระเบิดไหมหนอ” ผู้ประพันธ์ใช้รูปแบบการขึ้นต้นบทกลอนแต่ละบทด้วยคำว่า โ้ ตามด้วยบุคคล เช่น โ้ พี่ชายที่รัก, โ้ แม่จ๋า, โ้ พ่อจ๋า เพื่อแสดงการรำพึงรำพันต่อบุคคลดังกล่าว จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แปลใช้วิธีการแปลแบบตรงตัวว่า “Oh, dear brother,”

6.1.3 คำมีศักดิ์ (Hierarchical words)

ตัวอย่างที่ (5)   ต้นฉบับ : ขอพระองค์อภัยข้าหน่อยด้วยเถิด

ฉบับแปล : Lord, forgive me

(ชะการ์รีย่า อมตยา, 2553, น. 86-87)

คนไทยมักใช้สแลง “เกย์” เพื่อสื่อถึงชายรักชายหรือผู้ที่รักเพศเดียวกัน ใช้คำว่า “ทอม” เพื่อสื่อถึงผู้หญิงที่มีลักษณะเหมือนผู้ชายและชอบผู้หญิง และใช้คำว่า “ดี” เพื่อสื่อถึงผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน (TCIJ, 2561) ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวว่า “A gay, a tomboy, a lesbian”

6.1.6 คำต่ำหรือคำหยาบ (Vulgar words)

ตัวอย่างที่ (11) ต้นฉบับ : ปล่อยพิษอันโสम्म
ฉบับแปล : Emit filthy poison
(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 152-153)

6.1.7 คำภาษาต่างประเทศ (Foreign words)

ตัวอย่างที่ (12) ต้นฉบับ : เสียบปลั๊กปัจจุบันขับขานรำพึงรำพัน
ฉบับแปล : Plug in the presence, singing, musing
(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 94-95)

ตัวอย่างที่ (13) ต้นฉบับ : วิปลาสรังสรรค์ในนามศิลปะแห่งยุค
โพสต์โมเดิร์น โพสต์-โพสต์โมเดิร์น
ฉบับแปล : Madly created in the spirit of the age
Post-modern, Post-post-modern
(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 106-107)

ตัวอย่างที่ (14) ต้นฉบับ : เรื่องของผมอยู่ในซามเบรกฟาสต์
ฉบับแปล : My story was packaged in a breakfast bowl
(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 140-141)

6.1.8 คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ (Mock words)

ตัวอย่างที่ (15) ต้นฉบับ : ยุคแคบปีตอลิสต์โกลบอลไฮลเซซัน
ฉบับแปล : In the age of global capital
(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 60-61)

6.2 การแปลแบบที่มีการปรับบทแปลหรือใช้กลวิธีในการแก้ปัญหาการแปลคำที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ (Non-equivalence at word level)

ผู้วิจัยพบคำที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ เรียงตามความถี่ ได้แก่ คำนามธรรม คำแสดงอารมณ์ คำต่ำคำหยาบ และคำสแลง ผู้แปลใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาการแปลคำเหล่านี้ โดยเมื่อวิเคราะห์กลวิธีในการแก้ปัญหาในการแปลระดับคำตามแนวคิดของเบเคอร์ (Baker, 2011) พบการใช้กลวิธีในการแก้ปัญหาการแปลระดับคำทั้งสิ้น 6 วิธี จากทั้งหมด 8 วิธี ทั้งนี้ ไม่พบการใช้กลวิธีการแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรมและการแปลโดยใช้ภาพประกอบ

ผู้แปลใช้กลวิธีการแก้ปัญหาทั้ง 6 วิธี โดยมีรายละเอียดและตัวอย่างเรียงลำดับจากกลวิธีที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังต่อไปนี้:

6.2.1 Translation by omission หรือการแปลโดยการละ

ผู้วิจัยพบการใช้กลวิธีการปรับบทแปลโดยการละในการแปลคำ 9 ประเภท ได้แก่ คำต่ำหรือคำหยาบ คำที่มีความหมายโดยนัย คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำแสดงอารมณ์ คำนามธรรม คำภาษาตลาด คำสแลง คำมีศักดิ์ และคำภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้พบว่า การแปลโดยการละในกรณีของงานแปลชิ้นนี้ไม่ได้ทำให้ใจความสำคัญขาดหายไป

ตัวอย่างที่ (16) : คำต่ำหรือคำหยาบ

ต้นฉบับ : ไม่ต้องเสือกเอามาอ่านให้ระคายไส้ตลบฉัน

ฉบับแปล : Don't insult my ears with your words

(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 14-15)

ตามคำจำกัดความของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, ย่อหน้าที่ 2) “เสือก” มีความหมายว่า “เข้าไปจู้จั่นจ้านในเรื่องของคนอื่นโดยไม่ใช้หน้าที่หรือโดยไม่สมควร (เป็นคำไม่สุภาพ)” ผู้แปลเลือกละคำดังกล่าวในฉบับแปล เนื่องจากไม่มีคำเทียบเคียงกันในภาษาปลายทาง อย่างไรก็ดี สารสำคัญนั้นคือการบอกว่า “ไม่ต้องการให้ผู้ฟังมาเล่าอะไรให้ฟัง” ยังคงครบถ้วนไม่คลาดเคลื่อน

ตัวอย่างที่ (17) : คำเลียนเสียงธรรมชาติ

ต้นฉบับ : ดั่ง จ่อม และดั่งจมหายลงใต้ผืนน้ำ

ฉบับแปล : It sank beneath the surface in a heartbeat

(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 18-19)

เสียง “จ่อม” ในภาษาไทย เป็นเสียงของน้ำเวลาที่สิ่งของลงมาตกกระทบและจมดิ่งลงอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ดี ในภาษาอังกฤษไม่มีเสียงนี้ ผู้แปลจึงได้ละคำเลียนเสียงไป เก็บไว้เพียงสารหลักคือ มีบางอย่างตกลงในน้ำและจมลงไป

ตัวอย่างที่ (18): คำภาษาต่างประเทศ

ต้นฉบับ : กระดูกแตกราวผนังกระจกถูกอัดด้วยแรง

ฟุตบอลของวัยหนุ่ม

ฉบับแปล : Bones smashed like walls assaulted by violent young men

(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 138-139)

ในต้นฉบับมีคำจากภาษาต่างประเทศคือคำว่า “ฟุตบอล” คำว่า แรงฟุตบอลของวัยหนุ่ม สื่อให้เห็นถึงการถูกอัดกระแทกด้วยแรงที่หนักมากเหมือนเวลาที่เด็กหนุ่มใช้แรงเตะฟุตบอล

อย่างไรก็ดี ในภาษาแปลละคำว่า “ฟุตบอล” ออกไป ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่า หากเก็บคำว่า “ฟุตบอล” ไว้ในภาษาแปล อาจทำให้ผู้อ่านภาษาแปลสับสนในความหมายได้ การเลือกละคำดังกล่าว แต่เก็บไว้เพียงสารหลักคือ “อึดด้วยแรงที่มาก” จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมกว่า

6.2.6 Translation using a loan word or loan word plus explanation หรือการแปลโดยใช้คำยืมหรือใช้คำยืมประกอบคำอธิบาย

พบการใช้กลวิธีการแปลดังกล่าวในการแปลคำ 1 ประเภท ได้แก่ คำจากภาษาต่างประเทศหรือคำยืม

ตัวอย่างที่ (19) : คำภาษาต่างประเทศ

ต้นฉบับ : ด้วยบทกวีนี้ ฉันจารึกนามให้ท่านซิดีย์*

ฉบับแปล : Epitaph for My Revered Sidi*

*ซิดีย์ มาจากซัยยิดีย์ ใช้เรียกผู้เฒ่าที่เคารพในชนเผ่าซัยยิด

*Sidi is derived from Sayidey - a term used to call a respected elder of the tribe.

(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 20-29)

“ซิดีย์” เป็นคำจากภาษาอาหรับ ผู้เขียนต้นฉบับใช้วิธีการถ่ายเสียงจากภาษาอาหรับเป็นภาษาไทย เมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษ ผู้แปลก็ใช้วิธีการยืมคำ โดยแปลคำดังกล่าวว่า “Sidi” และเพิ่มคำอธิบายข้างท้ายบทกลอน

ตัวอย่างที่ (20) : คำยืมจากภาษาต่างประเทศ

ต้นฉบับ : ฟิลัสฏีน*

ฉบับแปล : Filasteen*

*ฟิลัสฏีน ภาษาอาหรับหมายถึงแผ่นดินปาเลสไตน์ดินแดนศักดิ์สิทธิ์

*Filasteen is an Arabic word for the sacred land in Palestine

(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 142-147)

“ฟิลัสฏีน” ในต้นฉบับเป็นคำภาษาต่างประเทศ หรือภาษาอาหรับ และเมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาอังกฤษ ผู้แปลก็ใช้วิธีการแปลโดยใช้คำยืมจากภาษาอาหรับเช่นเดียวกัน และเพิ่มคำอธิบายข้างท้ายบทกลอน

6.2.3 Translation by paraphrase using related words การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน

ผู้วิจัยพบการใช้กลวิธีการแปลชนิดนี้ในการแปลคำ 5 ประเภท ได้แก่ 1) คำแสดงอารมณ์ 2) คำที่มีความหมายโดยนัย 3) คำตำหรือคำหยาบ 4) คำนามธรรม 5) คำภาษาต่างประเทศ

ตัวอย่างที่ (21) : คำแสดงอารมณ์

ต้นฉบับ : ข้าได้แต่นั่งจ่อมจม

ฉบับแปล : I can only sit in deep anguish

(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 50-51)

“จ่อมจม” เป็นกริยาที่แสดงให้เห็นถึงภาพการตกอยู่ในห้วงลึกของความเศร้า อย่างไรก็ตามในภาษาอังกฤษ ไม่มีคำเทียบเคียงสำหรับคำนี้ ผู้แปลจึงถอดความเป็น “sit in deep anguish” ซึ่งเป็นการเก็บความหมายไว้ได้ครบถ้วน

ตัวอย่างที่ (22) : คำที่มีความหมายโดยนัย (Connotation)

ต้นฉบับ : หลุดจากกรงที่คุมขัง

ฉบับแปล : To be free from entrapment

(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 8-9)

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, ย่อหน้าที่ 1) “กรง” หมายถึง “สิ่งที่ทำเป็นซี่ ๆ ล้อมรอบสำหรับขังนกเป็นต้น” ในบริบทนี้ กรง สื่อถึงถึงกรอบบางอย่างที่จำกัดการแสดงความคิดหรือความรู้สึกของตนเองไว้ ในภาษาอังกฤษ “entrapment” ไม่ได้มีความหมายเท่ากับ กรงที่เป็นรูปธรรม แต่หมายถึง “the act of causing someone to do something they would not usually do by tricking them:” (Cambridge University Press & Assessment, n.d., para. 1) ซึ่งตรงกับนัยที่ต้นฉบับต้องการจะสื่อ

6.2.4 Translation by a more general word (superordinate) หรือการแปลโดยใช้คำที่กว้างกว่าหรือคำจำกลุ่ม

พบว่ามีการใช้กลวิธีนี้กับคำ 2 ประเภท ได้แก่ 1) คำมีศักดิ์ และ 2) คำสแลงโดยวิเคราะห์ว่าคำทั้งสองประเภทเป็นคำเฉพาะวัฒนธรรม กล่าวคือ เป็นคำเรียกขานที่เป็นราชาศัพท์ และคำสแลงซึ่งเป็นภาษาพูด

ตัวอย่างที่ (23) : คำมีศักดิ์

ต้นฉบับ : เรามาจากพระองค์
และยังพระองค์ที่เราคืนกลับ

ฉบับแปล : From you we have come
And unto you we shall return

(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 42-43)

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, ย่อหน้าที่ 3) คำว่า “พระองค์” ในภาษาไทยเป็นคำราชาศัพท์ใช้แทนผู้เป็นใหญ่ ซึ่งในบริบทนี้น่าจะหมายถึงพระอัลลอฮ์ ในภาษาอังกฤษไม่มีการใช้ราชาศัพท์ในลักษณะนี้ ผู้แปลจึงใช้คำว่า “you” ซึ่งเป็นสรรพนามเอกพจน์บุรุษที่สองแต่สามารถใช้ได้กว้างกว่าต้นฉบับ กล่าวคือ ใช้ได้กับบุคคลทุกระดับ เพื่อสื่อความหมายแทนคำว่า “พระองค์” ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่าไม่ได้ทำให้ความเข้าใจในภาษาปลายทางผิดเพี้ยนแต่อย่างใด อีกทั้งผู้อ่านงานแปลสามารถเข้าใจถึงระดับภาษาได้จากรูปประโยคซึ่งเป็นบริบทแวดล้อม

ตัวอย่างที่ (24) : คำสแลง

ต้นฉบับ : ฉันจะสอยยิงผู้บุกรุก

ฉบับแปล : I would annihilate invaders

(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 82-83)

“สอย” มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, ย่อหน้าที่ 1) คือ “เอาไม้มีขอหรือมีง่ามหรือไม้จ้ำปาเกี่ยว ดึงต้น หรือบิดเอาดอกไม้ลูกไม้เป็นต้นลงมา” ในที่นี้ “สอยยิง” หมายถึงการยิงอีกฝั่งให้ล้มลง ซึ่งเป็นลักษณะภาษาพูด ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “annihilate” ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรม Oxford Learner’s Dictionaries (n.d., para. 1) ว่า “to destroy somebody/something/yourself completely” หรือ “to defeat somebody/something completely” ซึ่งมีความหมายที่กว้างกว่า หมายถึงการทำลายผู้อื่นแต่ไม่ได้ระบุวิธีการ ขณะที่ในภาษาไทย “สอยยิง” สื่อถึงการยิงฝั่งตรงข้ามให้ล้มหรือเสียชีวิต อย่างไรก็ตาม วิธีการแปลดังกล่าวก็สามารถใช้สื่อถึงสิ่งที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับได้ อีกทั้งยังรักษาความกระชับของจำนวนคำตามต้นฉบับไว้ได้อีกด้วย

6.2.5 Translation by paraphrase using unrelated words การแปลโดยการถอดความโดยใช้คำที่ไม่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน

ผู้วิจัยพบการใช้กลวิธีการแปลชนิดนี้ในการแปลคำ 1 ประเภท ได้แก่ คำนามธรรม

ตัวอย่างที่ (25) : คำนามธรรม

ต้นฉบับ : ผู้เดินทางไกลสู่สุดคติ

ฉบับแปล : Who has traveled far towards bliss,

(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 20-21)

“สุดคติ” มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, ย่อหน้าที่ 1) ว่า “ภูมิที่ถือว่าไปเกิดแล้วมีความสุขความสบาย, สวรรค์” ส่วน “เดินทางสู่สุดคติ” ในต้นฉบับ น่าจะสื่อถึงการเสียชีวิตและดวงวิญญาณเดินทางไปสู่ที่ที่สุขสบายเพียงเท่านั้น ไม่ได้เจาะจงภพภูมิ หรือไม่ได้หมายถึงการเกิดใหม่เนื่องจากผู้เสียชีวิตนับถือศาสนาอิสลามซึ่งไม่ได้มีแนวคิดเรื่องภพภูมิและการเกิดใหม่แบบเดียวกับศาสนาพุทธ ผู้แปลอาจใช้วิธีการถอดความให้ได้ความหมายที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด นั่นคือ traveled far towards bliss หรือ เดินทางไปยังที่ที่มีความสุขมาก ผู้แปลเลือกใช้คำว่า bliss ซึ่งมีความหมายว่า “extreme happiness” (Oxford University Press, n.d., para. 1) ซึ่งอาจไม่มีนัยสื่อถึงการเสียชีวิตและการเกิดใหม่ แต่เน้นความหมายในส่วนของความสุข

ตัวอย่างที่ (26) : คำนามธรรม

ต้นฉบับ : โลกอันอนิจจัง

ฉบับแปล : This evanescent world,

(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 52-53)

คำว่า “อนิจจัง” สื่อถึงความ “ไม่เที่ยง, ไม่แน่นอน, เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” (ราชบัณฑิตยสภา, 2554, ย่อหน้าที่ 1) ซึ่งความหมายเชิงนามธรรมนี้ อาจไม่เป็นที่คุ้นเคยสำหรับผู้อ่านภาษาปลายทาง ในกรณีนี้ ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “evanescent” ซึ่งมีความหมายว่า “disappearing quickly from sight or memory” (Oxford University Press, n.d., para. 1) ซึ่งสื่อความหมายได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับแม้จะไม่ครอบคลุมถึง ความไม่เที่ยงตามความหมายของคำต้นฉบับก็ตาม

6.2.6 Translation by a more neutral/ less expressive word หรือการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง/สื่ออารมณ์น้อยกว่าต้นฉบับ

พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลชนิดนี้กับคำ 1 ประเภท ได้แก่ คำประเภทคำท่าหรือคำหยาบ ซึ่งเป็นคำที่ผูกติดกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษาค่อนข้างมาก ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ (27) : คำต่ำหรือคำหยาบ

ต้นฉบับ : โปรดระดับเสียงต้อยสุดสามัญเช่นข้าสักครั้ง
และสักครั้ง

ฉบับแปล : Listen to a lowly voice like mine for once,
and for you

(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 68-69)

คำว่า “ต้อย” และ “สุด” มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, ย่อหน้าที่ 1) ว่า ชั่วช้า เลวทราม ต่ำทราม ซึ่งถือเป็นคำหยาบในภาษาไทย อย่างไรก็ตามในฉบับแปลภาษาอังกฤษ ผู้แปลใช้คำว่า “lowly” ซึ่งมีความหมายว่า อย่างต่ำต้อย เช่นเดียวกันแต่ไม่ถือเป็นคำหยาบ จึงไม่ได้ให้อารมณ์รุนแรงเท่ากับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ (28) : คำต่ำหรือคำหยาบ

ต้นฉบับ : ยาม ผู้จัดการฝ่าย และคุณครูชู้ต่ำ

ฉบับแปล : A guard, a department manager and a
young teacher

(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 106-107)

ระบบซี (C หรือ common Level) เป็นระบบการเทียบระดับระบบหนึ่งของราชการไทย (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครสวรรค์, 2564) ซีที่สูงขึ้นแสดงถึงระดับที่สูงขึ้นตาม คำว่า “คุณครูชู้ต่ำ” ในที่นี้ คือ การกล่าวถึงคุณครูชั้นผู้น้อยและเป็นภาษาปาก เมื่อประกอบอยู่ในรูปประโยคชวนให้นึกถึงความต่ำต้อย ในภาษาอังกฤษไม่มีการใช้ระบบการประเมินดังกล่าว ผู้แปลเลือกใช้คำที่มีความหมายที่สื่ออารมณ์น้อยกว่าคือ “a young teacher” ในการแปลแทน ซึ่งสามารถสื่อความที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับได้ แต่อาจไม่ได้สามารถสื่ออารมณ์ได้เท่ากับภาษาต้นฉบับ

7. ข้อสังเกตเรื่องลักษณะเด่นอื่น ๆ ในการแปลระดับคำที่อยู่นอกเหนือประเภทของคำที่กำหนด

นอกเหนือจากคำ 10 ประเภทที่นำมาวิเคราะห์ข้างต้นโดยใช้เกณฑ์การแบ่งประเภทของคำของชานาญ รอดเหตุภัย (2523) ผู้วิจัยพบลักษณะการใช้คำและการแปลในระดับคำที่มีความโดดเด่นและน่าสนใจในหนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่ได้ถูก

จัดอยู่ในประเภทใดประเภทหนึ่งของคำในเกณฑ์ที่นำมาใช้ โดยลักษณะของคำประเภทอื่น ๆ ที่น่าสนใจนี้ อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การแปลคำที่เป็นชื่อเฉพาะและการแปลคำที่มีข้อจำกัดด้านรูปแบบของการสะกดคำในภาษาไทย

7.1 การแปลคำที่เป็นชื่อเฉพาะ

ในหนังสือเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” มีการใช้คำที่เป็นชื่อเฉพาะที่ถ่ายเสียงมาจากภาษาต่างประเทศจำนวนมาก เช่น โซเครตีส จวงจื้อ บาโรก เป็นต้น เมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษ ผู้แปลใช้วิธีการถ่ายเสียงชื่อเฉพาะเป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างที่ (29) ต้นฉบับ : บาโรก เรอเนสซองส์ เวลาไปกันใหญ่
ฉบับแปล : Baroque or Renaissance; but that
would have courted the ridiculous
(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 116-117)

นอกจากนี้ยังพบชื่อเฉพาะที่เป็นภาษาไทยจำนวน 3 ชื่อ ได้แก่ จำปา (น. 40-41) ช่อกระเจต (น. 140-141) และ ไทยเข้มแข็ง (น. 140-141) ผู้แปลใช้วิธีการแปลชื่อเฉพาะดังกล่าวเป็นภาษาอังกฤษ ด้วยการถ่ายเสียงโดยใช้ตัวอักษรโรมัน

ตัวอย่างที่ (30) ต้นฉบับ : หอมอวลกลิ่นดอกจำปา
ฉบับแปล : The fragrance of champa flowers
(ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 40-41)

ผู้วิจัยพบว่าการแปลชื่อเฉพาะภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษโดยใช้คำที่มีความหมายเทียบเคียง (equivalent word) เนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะที่มีทั้งรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อยู่แล้ว ได้แก่ พันหนึ่งราตรี (น. 120) แปลเป็น 1001 Nights (p. 121)

7.2 การแปลคำที่มีข้อจำกัดด้านรูปแบบของการสะกดคำในภาษาไทย

จากเรื่อง “สระไอไม่มลายเสีย” (ชะการ์ียยา อมตยา, 2553, น. 88-91) ผู้เขียนมีการเล่นคำโดยการแทนที่คำที่ใช้สระ ไอ ด้วย สระ ไอ ทั้งหมด เช่น ได้อย่างไร (ได้อย่างไร) ไปยัง (ไปยัง) ทำไม (ทำไม) เป็นต้น ซึ่งการที่จะถ่ายถอดลักษณะทางภาษาดังกล่าวสู่ฉบับแปลซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้รูปแบบตัวอักษรและสระที่ต่างกัน ดังนั้นในการแปล ผู้แปลจึงเลือกละรูปแบบ (-ไอ) และแปลโดยการทับศัพท์ Ai-Mai-Malai vowel แทนการแปลโดยการตีความเพื่อสื่อความหมายของคำว่า มลาย ซึ่งหมายถึง การแตก หรือสลายไป ซึ่งหากทำเช่นนั้นอาจส่งผลกระทบต่อจำนวนคำและความยาวตามกำหนดของบทร้อยกรอง

ตัวอย่างที่ (31) ต้นฉบับ : เมื่อสระไอไม่มลายเสีย

จะบอกผู้คนได้อย่างไร

ฉบับแปล : If the Ai-Mai-Malai vowel were impaired

How could I tell people

(ชะการ์รียา อมตยา, 2553, น. 88-89)

8. สรูปและอภิปรายผลการวิจัย

การจัดประเภทคำที่ใช้ในบทร้อยกรองอิสระเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” พบคำ 13 ประเภท จากทั้งหมด 20 ประเภท ตามหลักการจัดประเภทคำภาษาไทยตามหลักประวัติศาสตร์ของชำนาญ รอดเหตุภัย (2523) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกคำ 10 ประเภทมาทำการวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำโดยเรียงลำดับตามความถี่ ดังนี้ คำนามธรรม คำภาษาต่างประเทศ คำที่มีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำมีศักดิ์ คำดำหรือคำหยาบ คำสแลง คำล้อเลียน ภาษาต่างประเทศ คำเลียนเสียงธรรมชาติและคำตลาด ซึ่งผลการจัดประเภทนี้สอดคล้องกับการจัดประเภทคำในรายงานวิจัยโดย นัทภณิตา วารีปาน และคณะ (2558) การใช้คำนามธรรมเป็นจำนวนมากสะท้อนถึงความคิดอันลึกซึ้งซึ่งเชิงปรัชญา กระตุ้นให้ผู้อื่นขบคิดและเชื่อมโยงได้เป็นอย่างดี การใช้คำภาษาต่างประเทศซึ่งพบความถี่รองลงมาสะท้อนถึงการเลือกใช้คำร่วมสมัย มีความเป็นสากล มีการปนคำจากภาษาต่างประเทศที่ใช้เพื่อสื่อความหมายได้อย่างเป็นธรรมชาติ คำแสดงอารมณ์ คำดำหรือคำหยาบ คำสแลง คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ เป็นประเภทคำที่พบความถี่ใกล้เคียงกันและหากนำมารวมกันก็ถือว่ามีความถี่ที่สูง คำในกลุ่มนี้สื่อถึงอารมณ์ที่หลากหลาย ทั้งโกรธ ตกใจ ประหลาดใจ เศร้า ล้อเลียน เหยียดหยัน เยาะเย้ย เป็นต้น ผลของการร้อยเรียงคำเหล่านี้เองทำให้บทร้อยกรองไร้ฉันทลักษณ์เรื่องนี้โดดเด่นในการสื่อทั้งความคิดและอารมณ์สู่ผู้อ่าน ในขณะเดียวกัน ลักษณะดังกล่าวนี้ก็ทำให้การถ่ายทอดความหมายและความงดงามของจังหวะเสียงของต้นฉบับภาษาไทยไปสู่บทแปลภาษาอังกฤษเป็นความท้าทายสำหรับผู้แปลเช่นกัน

เมื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลที่ผู้แปลได้เลือกมาถ่ายทอดความหมายเป็นภาษาอังกฤษพบว่า ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปล 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) การแปลโดยใช้คำในภาษาอังกฤษที่มีความหมายเหมือนกันหรือเทียบเคียงเพื่อรักษาความหมายของต้นฉบับ และ 2) กลวิธีอื่น ๆ ที่เสนอโดยโมนา เบเคอร์ (Baker, 2011) 6 วิธี จากทั้งหมด 8 วิธี เพื่อแก้ปัญหาการแปลคำที่ไม่สามารถหาความหมายเหมือนกันหรือเทียบเคียงได้ เช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในงานวิจัยของธิติกร คงฤทธิ์ (2559) ซึ่งวิเคราะห์วิธีการแปลนวนิยายจากภาษาไทยเป็น

ภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง *ประชาริปไตยบนเส้นขนาน* และไม่พบกลวิธีการแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรมและการแปลโดยการใช้ภาพประกอบเช่นกัน

ในงานวิจัยนี้ กลวิธีที่พบมากที่สุดได้แก่ การแปลโดยการละและพบในคำหลากหลายประเภท ได้แก่ คำต่ำหรือคำหยาบ คำที่มีความหมายโดยนัย คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำแสดงอารมณ์ คำนามธรรม คำภาษาตลาด คำสแลง คำมีศักดิ์ คำภาษาต่างประเทศ คำส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มักมีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมทำให้ไม่สามารถหาคำเทียบเคียงมาแปลในภาษาปลายทางได้ ผู้แปลจึงตัดสินใจจะไม่แปลบางคำหรือบางส่วนของคำ แทนที่จะเลือกใช้วิธีการอธิบายเพิ่มเติมหรือกลวิธีอื่น ๆ เนื่องจากมีข้อจำกัดตามหลักการประพันธ์บทกวี ซึ่งแม้ต้นฉบับจะไร้ฉันทลักษณ์ แต่ยังคงมีรูปแบบโครงสร้างเป็นร้อยกรอง ไม่ใช่ร้อยแก้ว อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์โดยพิจารณาบริบท การละไม่แปลนั้นไม่ได้ทำให้สาระสำคัญขาดหายไปแต่อย่างใด กลวิธีที่พบมารองจากการละไม่แปลคือ การแปลโดยใช้คำยืมหรือใช้คำยืมประกอบคำอธิบาย ทั้งนี้ พบว่าคำภาษาต่างประเทศที่พบในบทร้อยกรองนี้เป็นคำเฉพาะและอ้างอิงในศาสนาอิสลามและเสียงในภาษาอาหรับ และในลำดับที่ 3 คือการถอดความโดยใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันและการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าและคำจากกลุ่ม ซึ่งเป็นกลวิธีแก้ปัญหาในระดับคำโดยการหาคำเกี่ยวข้องในภาษาปลายทางที่สื่อความหมายคำต้นฉบับให้ใกล้เคียงมากที่สุด เพราะความหมายที่ต้องคงรักษาไว้นั้นคือจะสามารถสื่อถึงแนวคิดและมุมมองของผู้ประพันธ์ได้

นอกเหนือจากประเด็นกลวิธีการแปลคำทั้ง 10 ประเภท ยังพบลักษณะเด่นบางประการของการใช้คำประเภทอื่น ๆ และกลวิธีการแปลคำเหล่านั้น ได้แก่ ชื่อเฉพาะและคำที่มีข้อจำกัดด้านรูปแบบของการสะกดคำในภาษาไทย จะเห็นได้ว่าผู้แปลได้เลือกกลวิธีการแปลเพื่อเลือกคำในภาษาปลายทางที่รักษาทั้งความหมายและลีลาและอารมณ์อันเป็นจุดเด่นของบทร้อยกรองเรื่อง “ไม่มีหญิงสาวในบทกวี” และสามารถเลือกคำที่กระชับตามลักษณะของร้อยกรองอิสระของต้นฉบับเพื่อถ่ายทอดความคิดและเสียงสะท้อนความรู้สึกจากต้นฉบับภาษาไทยไปสู่ผู้อ่านภาษาอังกฤษได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

เอกสารอ้างอิง/References

- คุณภัทร ทรงประโคน และ กิติมา อินทร์พรรณี. (2562). ศัพท์เฉพาะวงการของนายทหารชั้นสัญญาบัตรไทย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 12(1), 178-187.
- จรุงเกียรติ ภูติรัตน์. (2543). *สยามพากย์พจน์เพ่งคล้าย ขจรสวรรค์: ว่าด้วยความเห็นและปฏิบัติการการแปลทร้อยกรองไทยเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). วิชาษา.
- จักริน จุลพรหม. (2564). คำสแลงที่ใช้เพื่อบริภาษในทวิตเตอร์. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์*, 8(1), 58-71.
- ชาครัดน์ บัวเกตุ. (2555). การแปลทร้อยกรองอิสระ: ข้อคิดสำหรับการแปลกวีนิพนธ์คัดสรรจากหนังสือ "น้ำคำ" ของฉมาศ เพชรแหวด. *วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ฯ*, 124(35), 82-100.
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2523). *สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- ชะกาเรีย ยอมตยา. (2553). *ไม่มีหญิงสาวในบทกวี* (ชอม ราดซีเอนดะ, บรรณาธิการ, ปรียาภรณ์ เจริญบุตร และ สุนิดา สุพันธ์มัตย์, ผู้แปล). 1001 Nights Editions.
- ทีมงานทรูปลูกปัญญา. (6 สิงหาคม 2564). ความหมายนัยตรง ความหมายโดยนัย. TruePlookpanya. <https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/34217>
- ธิดิกร คงฤทธิ์. (2559). *การวิเคราะห์วิธีการแปลนวนิยายจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ: กรณีศึกษาเรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์]. ระบบคลังข้อมูลทางวิชาการ BRU.
- นวลทิพย์ เพิ่มเกษร. (2545). ลักษณะการใช้ภาษาในหนังสือพิมพ์ไทย. *วารสารวรรณวิทัศน์*, 2, 126-136. <https://doi.org/10.14456/vannavidas.2002.11>
- นัทภณิตา วาริปาน, นพสรณ์ แดงวิชัย, และ ลักขณา รุ่งโรจน์. (2558). *วจนลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะกาเรีย ยอมตยา* (รายงานวิจัย). <https://research.rmutsb.ac.th/fullpaper/2558/2558240240275.pdf>
- นันทา ทองทวีวัฒน์, สุกัญญา บุรณเดชาชัย, และศักดินา บุญเปี่ยม. (2557). การใช้ภาษาโน้มหัวใจในบทโฆษณาในอนุสาร อ.ส.ท. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 22(40), 199-216.
- นิตยา แก้วคัลณา. (2556). *สืบสรรค์ขนบวรรณศิลป์: การสร้างสรรค์สุนทรียภาพในกวีนิพนธ์ไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรณษา พลอยงาม. (20 กุมภาพันธ์ 2023). *คำในภาษาไทย: การสื่อความหมาย*. BSU. <https://bsru.net/คำในภาษาไทย-การสื่อความ/>

- พิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล. (2562). *การแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ: Translation: Thai into English* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสภา. (29 มิถุนายน 2563). *ศัพท์บัญญัติของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา*.
<https://royalsociety.go.th/ศัพท์บัญญัติของสำนักงาน/>
- วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์. (2023). กลวิธีการแปลคำจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาหนังสือเรื่อง “ช่างสำราญ” . *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 10(6), 1-10.
- “วัฒนธรรม “คำค่า” สมัยโบราณ ที่ขึ้นต้นด้วย “อี” มีทั้ง อีกาก, อีชี-ด, อีร้อยค-ย”. (28 ตุลาคม 2565). *ศิลปวัฒนธรรม*. https://www.silpa-mag.com/culture/article_84714
- สัญญาวิ สายบัว. (2560). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนันท์ อัญชลีนุกูล. (2547). *ระบบคำภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครสวรรค์. (2 สิงหาคม 2564). -เคยสงสัยกันมั๊ย เวลาที่ได้ยิน คำถามว่า ข้าราชการคนนี้ C ไหน C อะไร จริงๆ แล้ว C (ซี) คืออะไร!?. PRD.
<https://nakhonsawan.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/iid/33238>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2566, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- อรพันธ์ บวรรักษา. (2544). *ภาษาปาก*. *วรรณวิทัศน์*, 1(1), 100-106. <https://doi.org/10.14456/vannavidas.2001.7>
- Soonsakul, S. (5 มิถุนายน 2557). *กลอนเปล่า คืออะไร*. The Reader by Praphansarn.
<https://www.praphansarn.com/home/content/915>
- TCIJ. (3 สิงหาคม 2561). *คำศัพท์เกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลาย*.
<https://www.tcijthai.com/news/2015/03/watch/5711>
- Baker, M. (2011). *In other words: A Coursebook on translation* (2nd ed.). Routledge.
- Cambridge University Press & Assessment. (n.d.). *Cambridge Dictionary*. Retrieved May 16, 2023, from <https://dictionary.cambridge.org/>
- Chokthawikit, S.. (2018). A literary linguistic perspective on free verse: A case study of ‘No Women in Poetry’. In R. Chanthao (Ed.), *14th International Conference on Humanities and Social Sciences 2018 (IC-HUSO 2018)* (pp. 93-103). Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University.
- Hollander, J. (2014). *Rhyme’s reason: A guide to English verse* (4th ed.). Yale University Press.
- Oxford University Press. (n.d.). *Oxford Learner’s Dictionaries*. Retrieved May 16, 2023, from <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>